Azərbaycan Müəllimi

31 ОКТЈАБР 1995-чи ИЛ.

ОНЛАР МИЛЛИ МӘЧЛИС ҮЗВЛҮЈҮНӘ НАМИЗӘДДИРЛӘР

АЛИМ ЗӘКАСЫ ВӘТӘНДАШ ДУЈУМУ ИЛӘ ГОВУШАНДА

ТӘРЧҮМЕЈИ-ҺАЛЫНДАН

Низами Манаф оғлу Худијев 1949-чу илдә Нахчыван Мухтар Республикасы Шаһбуз рајонунун Шаһбуз гәсәбәсиндә анадан олмушдур.

1966-чы илдә АПИ-нин филолокија факүлтәсинә дахил олмуш вә 1970-чи илдә һәмин факүлтәни фәргләнмә диплому илә битирмишдир.

Н. Худијев тәһсил вә ичтимаи ишләрдә хүсусилә фәргләндијинә көрә, институтун Азәрбајчан дилчилији кафедрасында мүәллим сахланылмышдыр...

Н. Худијев 1990-чы илдә докторлуг диссертасијасы мүдафиә едәрәк филолокија елмләри доктору алимлик дәрәчәси, профессор елми ады алмышдыр.

Низами Худијев Азәрбајчан дилчилик елминин инкишафында хүсуси хидмәтләри олан алимдир.

Москва, Бишкек, Уфа, Ашгабад, Дашкәнд, Истанбул, Адана, Анкара, Измир вә башга шәһәрләрдә кечирилән түрколожи гурултај вә симпозиумларын нүмајәндәси вә иштиракчысы олмушдур.

Н. М. Худијев сәмәрәли елми-педагожи фәалијјәтлә јанашы, һәм дә өлкәмизин ичтимаи-сијаси һәјатында фәал иштирак едир.

Аиләлидир. Үч өвлад атасыдыр. Һәјат јолдашы орта мәктәбдә мүәллимә ишләјир.

ӨТӘНЛӘРДӘН БИР ХАТИРӘ ЈАРПАҒЫ

«Азәрбајчан нәсринин артиллеријасы» адландырылан Сүлејман Рәһимовун 70 иллик јубилеји илә әлагәдар Азәрбајчан Педагожи Институтунда (индики Н. Туси адына АДПУ-да) әдәби-бәдии ахшам кечирилирди. Тәдбирдә Г. Хәлилов, К. Гәһрәманов вә башга танынмыш әдәбијјатшүнаслар чыхыш едиб, бөјүк сәнәткар барәдә дәјәрли фикирләр сөјләдиләр. Лап ахыра јахын тәләбәләр адындан о вахтлар Низами тәгаүдү илә охујан Низами Худијев данышды. О, бир тәләбә-охучу кими мүәллифин әсәрләринин дили, образлары барәдә гыса, јығчам фикир сөјләди...

Ахшамын сонунда көркәмли јазычы чыхыш етди. Онун дедији сөзләр инди дә јадымдадыр: «Севинирәм ки, јетишән кәнчлик сырасында Низами кими исте'дадлы балаларымыз вар».

Һәјатын ағры-ачыларындан мәрдлик вә лəјагәтлә адлајыб, мүәллим, техникум директору, рајком катиби, дөвләт хадими кими вәзифәләрдә вичдан вә шәрәфлә чалышмыш, дүнјада шөһрәт тапмыш мүдрик бир сәнәткарын 21 јашлы бир кәнчин 2—3 дәгигәлик чыхышындан чыхардығы нәтичә-гәнаәт узагкөрәнлијин тәсдиги-ифадәси имиш. Буну Низами Худијев һәјат јолларындакы уғурлары, әдәби дилимизин тәдгиги саһәсиндә арашдырмалары илә доғрултду. Сән демә, улу сәнәткар һәр шеји узагкөрәнликлә дујубмуш. Шаир демиш, чинар бир јарпағы илә танынар...

Бир јај күнүндә һәрәмиз бир обаја, бир иш јеринә јолландыг. Низами Манаф оғлу Худијев фәргләнмә дипломлу филолог кими Азәрбајчан дилчилији кафедрасында сахланды. Кафедраја о вахтлар Азәрбајчан дилчилик елминин корифејләриндән олан Әбдүләзәл Дәмирчизадә рәһбәрлик едирди.

«ГҮВВӘТ ЕЛМДӘДИР...»

Бә'зән јазы үзәриндә ишләркән гәрибә мәгамлар јараныр вә очерк үчүн сечдијин шәхсијјәтин кејфијјәт вә уғурлары барәдә нәсә оризинал фикир сөјләмәк истәјирсән. Чох вахт мүгајисә вә бәнзәтмәләр јеринә дүшмүр. Гур'ани-Кәримдә ары илә бағлы сурә вар вә Аллаһын јаратдығы бу кичик варлыг инсанлар үчүн һалаллыг, тәмизлик, әмәксеверлик символудур. Онун мин бир әзабла һәр күлдән-чичәкдән топладығы шәһди-ширә нечә-нечә дәрдин дәрманына чеврилир. Алим әмәји илә ары зәһмәти арасында охшарлыг вар. Елә бунун тәсдиги дејилми ки, пејғәмбәримиз бујуруб: Елм өјрәнин, чүнки елм өз саһибини јахшыны писдән сечмәјә гадир едир... Елм өјрәнмәк үчүн дүнјанын ән узаг күшәсинә гәдәр кет!

Али мәктәбдә өзүнүн мүәллимләри илә чијин-чијинә чалышмаг һәр бир кечмиш тәләбә-мә'зун үчүн мүјәссәр олмајан хошбәхтликдир. Низами Манаф оғлу дәрс демәклә јанашы, «Абдулла Шаигин нәср дили» мөвзусунда намизәдлик диссертасијасы үзәриндә чалышыр, дилчилијин даһа јени саһәси олан әдәби дил проблемләри илә интенсив мәшғул олурду.

Јадымдадыр, нечә ил әввәл, һөрмәтли мүәллимимиз, профессор Афат Гурбановун 50 иллик јубилеји мүнасибәтилә Низами илә бирликдә мәгалә јазаркән бир факт биздә фәрәһ вә гибтә һисси доғурду: 50 јашлы дилшүнас алимин 25 китабы нәшр олунмушду. Бу күн Низаминин—46 јашлы профессорун исә 25 китабы, 150-дән артыг елми мәгаләси чап едилиб. Танынмыш әдәбијјатшүнас Иса Һәбиббәјлинин бир фикри јада дүшүр: «Чох аз адамларда педагожи фәалијјәт, алимлик вә тәшкилатчылыг иши үст-үстә дүшүр. Һәрәдә бу саһәләрдән бири апарычы олур. Н. Худијевин шәхсиндә һәмин үч мә'јар вәһдәт тәшкил едир». Һәгигәтин ифадәси олан бу фикрин изинә дүшүб өтәнләрә гајыдаг.

Һәјат гәрибәлик вә һадисәләрлә, инсан гәлби зиддијјәтләрлә долудур. Сән јашадығын әразидә, чалышдығын мүәссисәдә һамынын хошуна кәлмәјә биләрсән, һамыны һәрәкәтин, әмәлинлә разы салмаја биләрсән. Бу, тәбиидир. Һәјатда елә инсанлар да вар ки, бөјүк әксәријјәтин һөрмәт вә мәһәббәтини газаныр, бүтүн бөлкәләрдән оланлара доғмалашырлар. Бу, гејри-ади һалдыр, әслиндә хошбәхтликдир...

Н. Худијев узун илләр али мәктәбдә комсомол тәшкилатынын катиби, сонралар факүлтә вә институт һәмкарлар иттифагы комитәсинин сәдри кими вәзифәләрдә чалышмышдыр. Беләликлә, о, идарәетмә вә рәһбәрлик саһәләриндә зәнкин тәчрүбә газанмышдыр. Газандығы тәчрүбә, кечдији јол 1991—1994-чү илләрдә университетин биринчи проректору оланда онун карына кәлмишдир. Вә бу күн Худијев Азәрбајчанын ән бөјүк вә гочаман али педагожи мәктәбинин ректорудур. Өзү дә о, бу вәзифәјә елм саһәсиндә ән уча зирвәләрдән бирини фәтһ едәндән—филолокија елмләри доктору елми дәрәчәси аландан сонра јүксәлмишдир. Она гәдәрки јол көркин ахтарышлардан, нечә дејәрләр, јухусуз кечәләрдән кечиб.

Һансыса мүдрик шәхс китабы зәнкин хәзинә апаран кәмијә бәнзәдиб. Бу кәми дүнја суларындан зәфәрлә өтүб кечирсә, демәли, онун капитаны ағыллы, мүдрик вә узагкөрәндир. Һачанса гәләмә алдығым бир фикрә инди дә һагг газандырырам: дилчи алимләр халга һәгиги хидмәт едирләр. Онлар дили арашдыра-арашдыра өзләри дә һисс етмәдән онун үлвијјәт вә зәнкинлијинә, һикмәт вә тарихилијинә, садәлик вә бәдиилијинә... бәләнирләр. Бурада ипәкгурду јада дүшүр вә бу бәнзәтмәдә дә һардаса бир ујарлыг вар...

Низами Худијевин даһа чох марагландығы саһә Азәрбајчан әдәби дил тарихидир вә бир гәләм саһибинин објектив олараг гејд етдији кими, «бу елм саһәси Низами мүәллимин тәгдиматында Азәрбајчан халгынын тәшәккүлү һаггында елм сәвијјәсинә галдырылыб». О, Азәрбајчан әдәби дилини, мүтәхәссисләрин дә тәсдигләдији кими, ардычыл олараг үмумән түрк әдәби дилләри контекстиндә өјрәнир вә бу саһәдә арашдырмалар үчүн хүсуси методолокија верир. Бу истигамәтдә фәалијјәт үчүн дәјәрли методоложи фикирләринә көрә, һәм дә тәкчә Азәрбајчан дилинин дејил, үмумән түрк дилләринин, хүсусән гәдим түрк дилләринин тарихи илә мәшғул олдуғуна көрә, профессор Худијев кениш профилли бир дилшүнас кими танынып. Онун филоложи арашдырмаларынын мезијјәтләрини нәзәрдән кечирәндә елмилик, системлилик, методоложи мүкәммәллик, факт һәгигәтинә әсасланма, факт зәнкинлији, үстәлик дилин фикри ифадә мүхтәлифлијинә, рәнкарәнклијинә бәләдлик вә гадиролма кими тәрәфләр чалар вә габарыглығы илә ашкарланыр.

Танынмыш алим, көзәл публисист Низами Чәфәровун бир фикрини мүәллим охучуларын нәзәринә чатдырмаға еһтијач дујуруг: «Н. Худијев милләтини үрәкдән севән, мәнсуб олдуғу халгын дилинин һәр бир сөзүнүн, һәр бир шәкилчисинин гәдрини билән, һәр бир дил һадисәси үзәриндә күнләрлә душүнмәкдән јорулмајан тәдгигатчыдыр».

Бүтүн бунларла јанашы, Низами Худијев һәм дә тәһсилимизин проблемләри илә марагланан, Азәрбајчан милли мәктәбинин инкишафы үчүн чәкилән зәһмәти лајигинчә дәјәрләндирән бир гәдршүнасдыр. Узун илләр Азәрбајчан Елми-Тәдгигат Педагожи Елмләр Институтуна рәһбәрлик едән, 30-дан чох алим јетишдирән 60 јашлы профессор Заһид Гараловун, еји ни јашлы «Азәрбајчан мүәллими» гәзетинин јубилеј тәдбирләрини јүксәк сәвијјәдә тәшкил едиб кечирән јеканә али мәктәб ректору Низами Манаф оғлу олду.

Зијалыја, мәктәбә, тәһсилә мараг, мәһәббәт вә гајғы һиссләринин гајнағы онун аиләси олуб. Атасы Манаф мүәллим мүхтәлиф вахтларда Нахчыванда чыхан «Шәргин сәси» гәзетинин редактору ишләмиш, Нахчыван вә Шаһбуз рајонларында рәһбәр вәзифәләрдә чалышмыш, һәмишә дә өзүнүн мүәллим адына, мүәллимлик пешәсинә сонсуз мәһәббәт вә сәдагәти илә аиләдә нүмунә олмушдур. Низами Худијевә атадан галмыш мә'нәви сәрвәтләрдән бири онун тәкчә елми-педагожи фәалијјәтлә мәһдудлашмамасы, бир вәтәндаш, бир сојдаш, бир вәтән оғлу кими халгын бу күнү вә сабаһы илә әлагәли олан мүрәккәб бир фәалијјәт саһәсинә дә баш вурмасыдыр. Бу, дөвләт вә сијасәт мәсәләләри илә мәшғул олмагдыр.

ӨЗҮ ИЛӘ СӨҺБӘТДӘН СӘТИРЛӘР

— Али мәктәб мүәллиминин, алимин, ректорун ичтимаи-сијаси һәјатда иштиракы бә'зиләриндә тәәччүб доғурур...

— Бурада тәәччүблү нә вар ки? Әввәла, ичтимаи-сијаси саһәдә фәалијјәтә мән 70-чи илләрин сону, 80-чи илләрин әввәлләриндән башламышам. Бу күн ән нүфузлу тәшкилат сајылан һәмкарлар иттифагы комитәсинин сәдри кими чалышмышам. Сонралар, 1988-чи ил феврал һадисәләриндән, 1990-чы илин ганлы јанварындан, гачгын вә көчкүн сојдашларымызын илк дәстәләри мејдана кәләндән бир вәтәндаш кими нараһат күнләрим башлајыб. Доғма Азәрбајчана, доғулуб бөјүдүјүм Нахчывана гаршы ермәни мүдахиләси мәни сабаһы дүшүнмәјә вадар етди. Елә о вахтдан сијаси һадисәләрин аха-рындајам. Әввәлләр «Туси» Хејријјә Чәмијјәти тәшкил етмишдик. Сонралар Јени Азәрбајчан Партијасынын [illegible]

[illegible]

— Низами мүәллим, Мәркәзи Сечки Комиссијасынын дөвләт мәтбуатында нәшр етдирдији сијаһыда мажоритар системдә депутатлыға намизәдләр сырасында сизин дә адыныз вар.

— Һәр бир халгын чәтин вәзијјәтиндә зијалылар, идеологлар чох бөјүк тарихи бир миссијаны јеринә јетирмәлидирләр. Өзү дә халг коммерсант вә ја сијаси ишбазлара дејил, зијалылара үмид олуб архаланыр. Азәрбајчанда илк дәфә олараг Милли Мәчлисә демократик сечкиләр кечирилмәли, мүстәгил дөвләтин јени парламенти олмалыдыр. 2 сајлы Шәрур—Бабәк сечки даирәсиндән намизәдлијими ирәли сүрүбләр. Һәр һалда биринчи мәрһәләни кечмишәм.

— Чох чәтин вә мүрәккәб бир заманда—демократик парламент сечилмәси просесинин кетдији бир заманда һәм дә јени Конститусија лајиһәси һазырланыб халгын мүзакирәсинә верилмишдир. Конститусијанын тәкмилләшдирилиб тәклиф вә әлавәләрлә редактә олунмуш вариантынын нојабрын 2-дә мәтбуатда кедәчәји хәбәр верилиб. Индики һалда Конститусија лајиһәсинә мүнасибәтиниз!

— Јени Конститусија лајиһәси, һәр шејдән әввәл, мүстәгил Азәрбајчанын Әсас Ганун лајиһәсидир. Һәмин сәнәдин ајры-ајры маддәләри илә бағлы мүәјјән тәклиф вә әлавәләрими, хүсусән тәһсил илә бағлы маддәјә әлавәми мүвафиг комиссијаја билдирәчәјәм. Үмумиликдә лајиһә һүгугшүнас, алим вә дөвләт адамларынын көркин әмәјинин мәһсулу кими дәјәрли вә оријиналдыр.

— Мүмкүнсә сечкигабағы платформанызла таныш олаг. Әкәр депутат сечиләрсинизсә, һансы мәсәләләр уғрунда мүбаризә апарачагсыныз?

— Бујурун, таныш олун вә имкан варса, онун мәзмунунун бир һиссәси илә «Азәрбајчан мүәллими»нин охучуларыны да таныш един.

АЗӘРБАЈЧАН РЕСПУБЛИКАСЫ МИЛЛИ МӘЧЛИСИНӘ ДЕПУТАТЛЫҒЫНА НАМИЗӘД Н. М. ХУДИЈЕВИН ПЛАТФОРМАСЫНДАН СӘТИРЛӘР

...Сечичиләр е'тимад кестәриб мәни депутат сечсәләр, мәләт вәкили кими сәлаһијјәт вә һүгугумдан истифадә едәрәк, демократик вә дүнјәви дәјәрләрә сөјкәнән, ганунун алилији вә вәтәндаш һәмрә'јлији принсипләринә әсасланан сивилизасијалы, сосиал јөнүмлү милли дөвләт гуручулуғу хәттини, һазырсы игтидарын дөвләт тәрәфиндән тәнзимләнән сәмәрәли базар игтисадијјаты јаратмаг хәттини фәал мүдафиә едәчәјәм; ...вәтәнимизин әрази бүтөвлүјүнү тә'мин едәчәјәм; ...әһалинин бүтүн тәбәгәләринин сосиал мүдафиәсини тә'мин едән фәал сосиал сијасәт јеридилмәсинә сә'ј кестәрәчәјәм; ...базар игтисадијјатына кечид шәраитиндә тәһсил, елм, мәдәнијјәт, инчәсәнәт, сәһијјә, бәдән тәрбијәси вә идманын ағыр вәзијјәтә дүшдүјүнү нәзәрә алараг, онларын һүгуги вә игтисади мүдафиәси, дөвләт бүдчәси һесабына малијјәләшдирилмәси, бу саһәдә чалышан әмәкчиләрин, һабелә шакирд вә тәләбәләрин сосиал тә'минатынын күчләндирилмәси, онларын әмәк һаггы вә тәгаүдләринин артырылмасы хәттини фәал мүдафиә едәчәјәм; ...мәдәни вә бәдии сәрвәтләрин лајигинчә горунмасы вә дәјәрләндирилмәси, јарадычы шәхсләрин әмәјинин сәмәрәли тәшкил едилмәси вә онлара дөвләт тәрәфиндән даим гајғы кестәрилмәсинин диггәт мәркәзиндә сахлајачағам...

Даимә сечичиләри илә мүнтәзәм әлагә сахлајараг онла[illegible]

[illegible]

СОН СӨЗ ӘВӘЗИ

[illegible]

Уғурлар олсун!

Шамхәлил МӘММӘДОВ, педагожи елмләр намизәди, «Араз» әдәби мүкафаты лауреаты.

ҺАМЫНЫН ТАНЫДЫҒЫ

1943—44-чү ил. Икинчи дүнја мүһарибәсинин ән дәһшәтли, ағыр күнләри иди. Чәбһәдә гызғын дөјүшләр кедирди. Әли силаһ тутан вәтәни горумаға кетмишди. Мәктәбләрдә мүәллимләр чатышмырды. Нахчыван Мухтар Республикасынын Ордубад рајонундакы Нәсирвәз кәнд натамам орта мәктәбиндә дә чәбһәјә кетмиш мүәллимләри әвәз едә биләчәк орта тәһсилли, бачарыглы кадрлара бөјүк еһтијач дујулурду. Елә һәмин вахт Бист кәнд орта мәктәбини ә'ла гијмәтләрлә бир кәнч битирирди. Бу, Бабахан Мурадов иди. Билик вә габилијјәтини нәзәрә алыб она ибтидаи синиф вә јухары синифләрдә тарих мүәллимини әвәз етмәк имканы кими мәс'улијјәтли бир иш тапшырдылар. Вә бунунла да Бабахан феноменинә бир сөз дә әлавә олунду ки, сонралар бу, онун јолуна ишыг салды, һәјат амалына чеврилди: мүәллим!

Илк педагожи фәалијјәтинә һәмин мәктәбдән башлајан Бабахан Мурадов о илләри инди белә хатырлајыр:

— Ағыр күнләр иди. Мүәллимдән дә чох шеј тәләб олунурду. Кечә-күндүз чалышмаг, чәбһәјә кетмиш јолдашлары әвәз етмәк лазым кәлирди. Бә'зән сәһәр тездән чыхыб, кечә кечәндән сонра евә гајытмаг анчаг мүмкүн олурду. Һамы кими мүәллимин дә вәзијјәти ағыр иди. Лакин буна бахмајараг, дөвләт мүәллимин гајғысына галырды. Онлара әрзаг вә сәнаје малларындан ибарәт норма верилирди. Бу, ән учгар дағәтәји кәндләрә белә ат белиндә чатдырылырды...

Мүһарибә гәләбә илә баша чатыр. Бүтүн өлкә мүһарибәнин вурдуғу ағыр јаралары сағалтмаг үчүн чалышыр. Белә бир вахтда орта тәһсиллә кифајәтләнмәјән Бабахан мүәллим гаршысына илк нөвбәдә тәһсилини артырмаг мәгсәдини гојур. Бу арзу илә дә 1945-чи илдә Бакыја кәләрәк сәнәдләрини Азәрбајчан Дөвләт Университетинин тарих факүлтәсинин әјани шө'бәсинә тәгдим едир. Јохламалардан мүвәффәгијјәтлә чыхыр. Охудуғу мүддәтдә мүәллимләри вә јолдашлары «тәләбә мүәллимә» бөјүк һөрмәтлә јанашырлар. 1950-чи ил. Нәһајәт, тәләбәлик илләри архада галыр. Мүәллимләринин она аспирантурада тәһсилини вә елми ахтарышларыны давам етдирмәји, дикәр тәрәфдән исә һәкимләрин бејин јорғунлуғуна көрә азы бир ил истираһәт етмәсини мәсләһәт көрмәләринә бахмајараг, кәнч Бабахан доғма мәктәбә чан атыр. Лакин тале ону Нахчыван Дөвләт Мүәллимләр Институтуна кәтирир. Бурада о, тарих вә дил-әдәбијјат факүлтәсинин деканы тә'јин едилир. Газанылмыш билик вә тәчрүбә өз мүсбәт нәтичәләрини верир. Чох кечмир ки, она мүхтәлиф рәһбәр вәзифәләр е'тибар едилир: 1951-чи илдә Нахчыван Мухтар Республикасы маариф назиринин мүавини, 1952-чи илдән 1954-чү иләдәк маариф назири вәзифәләриндә чалышыр. Ијирми дөрд јашлы кәнч назир Азәрбајчан тәһсилинин инкишафы үчүн бүтүн гүввә вә бачарығы илә чалышыр. Натамам орта мәктәбләрин орта мәктәбләрә чеврилмәсинә, Нахчыван фәһлә-кәнчләр мәктәбләринин јарадылмасына, тәһсил објектләринин чохалдылмасына бөјүк диггәт вә әмәк сәрф едир. 1954-чү илдә аилә вәзијјәтилә әлагәдар Бакы шәһәринә көчән Бабахан мүәллим Бакы Малијјә-Кредит Техникумунда педагожи фәалијјәтини давам етдирир. 1955-чи илдә Хәтаи Рајон Тәһсил Шө'бәсинә мүдир тә'јин олунур. О, бу вәзифәјә тә'јин едиләркән рајонда 19 тәһсил објекти, 200 нәфәр мүәллим вар иди. Тезликлә тәһсил објектләринин сајы артырылараг 80-нә, мүәллимләрин сајы исә 1000 нәфәрә чатдырылыр. Бакыдакы Нобел биналарынын бири тә'мир едилиб, онун нәздиндә методкабинет јарадылыр. Тез-тез рајонда мүхтәлиф мөвзуларла бағлы сәркиләр, елми-практик конфранслар кечирилир. Онун 20 илә јахын рәһбәрлик етдији Хәтаи Рајон Тәһсил Шө'бәси башга рајонлар үчүн нүмунәјә чеврилир. Өзү исә 1960-чы илдә әмәкдар мүәллим адына лајиг көрүлүр, ики дәфә Али Советин фәхри фәрманы илә тәлтиф едилир. Дәфәләрлә республика вә кечмиш ССРИ мүәллимләр гурултајларына нүмајәндә сечилир.

1971-чи илдә Бакы Мәктәбләр Идарәсинин рәиси тә'јин олунан Бабахан мүәллим бир илдән сонра Нәриманов рајонундакы 82 сајлы орта мәктәбин директору вәзифәсиндә чалышмаға башлајыр. Тәдрис үчүн јарарсыз олан мәктәбдә ишә сыфырдан башламаг лазым кәлирди. Һәјәтдәки тамамилә јарарсыз һала дүшмүш бир нечә бина учурулуб јериндә мүасир типли идман вә һәрби комплексләр тикилир. Һәјәтјаны саһәдә мүхтәлиф чешидли ағачлар әкилир. Су кәлмәчәләринин јериндә сәлигә илә асфалт салыныр. Елә илк информатика кабинети дә бу тәдрис очағында јарадылыр. Бундан башга, мәктәбдә фәнн кабинетләри елми-методик бахымдан тәртиб олунур. Тәдрис-әјани васитәләр вә тә'лимин техники васитәләри системләшдирилир. Кениш вә зәнкин акт залы, ушаг јарадычылыг отағы тәшкил едилир. Гыш мөвсүмүндә дәрс отагларынын гыздырылмасы үчүн шәраит јарадылыр. Мәктәбдә чидди низам-интизам бәрпа едилир.

1991-чи илин әввәлләри иди. Мүстәгиллијини е'лан едән, мүһарибә шәраитиндә јашајан республикамызда вәзијјәт күндән-күнә ағырлашырды. Мүәллимләрин вәзијјәти дә чәтин иди. Буну көрән мүәллимләр ағсаггал педагог кими Бабахан мүәллимә мүрачиәт етдиләр. Мүәлимләрин һүгугларыны мүдафиә едән республика Мүәллимләр Шурасы јарадылды. Бабахан Мурадов шуранын сәдри сечилди. Онун тәшәббүсү илә мүәллимләрин сосиал вәзијјәтинин јахшылашдырылмасы үчүн Назирләр Кабинети 1992-чи ил февралын 23-дә 228 сајлы гәрар гәбул етди.

Бу күн дә Азәрбајчан тәһсилинин вәзијјәти ағсаггал педагогу чидди дүшүндүрүр. О дејир:

— Тәһсил дөвләт гајғысы илә там әһатә олунмалыдыр. Мәктәбләрдә бөјүк чәтинликләр јараныб. Дәрсликләр чатышмыр. Тәдрис ләвазиматы јох дәрәчәсиндәдир. Мәктәб биналарынын бөјүк әксәријјәти вахтлы-вахтында тә'мир олунмадығы үчүн учулуб сөкүлүр. Чәмијјәти бүрүмүш игтисади бөһран үзүндән бә'зи аиләләр мәктәбјашлы ушагларынын хырда алверлә мәшғул олмаларына көз јумурлар ки, бу да шакирд мә'нәвијјатыны позур. Харичи дөвләтләрин республикамызда ачдыглары мәктәбләр нәзарәтсиз галыб. Тәһсил Ганунунда јазылыб ки, Азәрбајчанда харичи дөвләтләр тәрәфиндән мәктәбләр ачыларса, онлар Азәрбајчанын Тәһсил Ганунуну рәһбәр тутмалыдырлар. Мән истәрдим ки, дөвләтимиз тәһсил үзәриндә гәјјумлуғуну бәрпа етсин. Зәиф тәһсили олан һеч бир өлкә кениш инкишаф мејданына чыха билмәз. Шакирдләрин бүтүн дәрс ләвазиматлары илә тә'мин олунмасына чалышмаг лазымдыр. Јарыач һалында мәктәбә кәлән шакирди нә кәзләјир? Күтләви хәстәликләр! Ән чидди мәсәләләрдән бири дә мүәллимләрин сосиал вәзијјәтинин ағырлығыдыр...

Бәли, бүтүн бунлар һәр күн евдән чыхыб мәктәбә тәләсән педагогун садәчә үрәк чырпынтылары дејил. Бу, тәһсилимизин бу күнү үчүн нараһат олан, сабаһыны дүшүнән, кәләчәјини нурлу көрмәк истәјән вә бүтүн һәјатыны бу јолда фәда едән бир инсанын нараһат гәлбинин дөјүнтүләридир.

Пәри СОЛТАНГЫЗЫ.

«УШАГ МӘТБУАТЫНЫН ИШИ ЧАНЛАНДЫРЫЛСЫН»

Рафиг Јусиф оғлу Әлијев инди дүшмәнә јајлаг олан Губадлыда мүәллим аиләсиндә анадан олуб. 1970-чи илдә индики Н. Туси адына АПУ-нун филолокија факүлтәсини битирәндән Сумгајытда чалышыр. Әввәлчә 23 сајлы тәдрис очағында дил-әдәбијјат мүәллими кими һөрмәт газаныб. Сонра ЕА-нын Низами адына Әдәбијјат Институтунун аспирантурасыны битириб, уғурла намизәдлик диссертасијасы мүдафиә едиб. Нечә илдир ки, «Көјәрчин» журналынын әмәкдашыдыр. Ејни заманда Сумгајытын (о, Сумгајытдан 14 сајлы сечки даирәсиндән намизәд кестәрилиб) өзәл али вә орта мәктәбләриндә саатһесабы мүәллим кими кәнчлијин тә'лим-тәрбијәсиндә иштирак едир.

Рафиг һәм дә шаирдир. 1986-чы илдән Азәрбајчан Јазычылар Бирлијинин үзвү олан сојдашымыз ушаг әдәбијјатымызы зәнкинләшдирән ше'рләрин мүәллифидир. Һәмин сәнәт нүмунәләри «Јурдум-јувам», «Әтирли дүјмәләр» (бу китаба көрә о, АЈБ-нин, кечмиш Мәтбуат Комитәси вә Кәнчләр Иттифагынын мүкафатына лајиг көрүлүб), «Очаг јери», «Ајлы чығыр» китабларында топланыб нәшр олунмушдур. Ушаг психолокијасына дәрин бәләдлик, садәлик вә тәбиилик, бәдии-естетик фикир тутуму Р. Әлијевин ше'рләринин башлыча мәзијјәтләриндәндир. О, чидди сосиал-ичтимаи мөвзуларда гәләм мәһ[illegible]

[illegible]

тивләр Рафиг Јусиф оғлунун ше'рләриндә башлыча јер тутур.

— Әкәр сән депутат сечиләрсәнсә, һансы мәсәләләрә даһа чох диггәт јетирәчәксән!

Һәмишә тәбәссүмлә ишыгланан чөһрәси мәс'улијјәт вә торпаг һәсрәтиндән көлкәләнмиш шаирин сәси әввәлчә титрәди:

— Азәрбајчанын суверенлијини, әрази бүтөвлүјүнү горумаг, мөһкәмләндирмәк, ишғал олунмуш торпагларымызын кери гајтарылмасы уғрунда мүбаризә апармаг; халгын бүтүн тәбәгәләринин мадди вәзијјәтинин јахшылашдырылмасына, Сумгајытын азад игтисади зона шәһәринә чеврилмәси һаггында гәрарын тезликлә һәјата кечирилмәсинә наил олмаг; елмин, мәдәнијјәтин, әдәбијјат вә инчәсәнәтин, сәһијјәнин, бәдән тәрбијәси вә идманын јени мәрһәләдә инкишафыны тә'мин едән гәрарларын һазырланыб гәбул едилмәсинә чалышмаг; дәрсликләрин имкан дахилиндә пулсуз пајланмасына, тәләбәләрин тәгаүдүнүн галдырылмасына, Бакы—Сумгајыт маршрутларындан онларын пулсуз истифадә етмәсинә чалышмаг; јүксәк ихтисаслы кадрлар һазырлајан тә'лим-тәрбијә мүәссисәләринин ишинин чанландырылмасы, тәһсилин дүнја стандартларына јахынлашмасы, мүәллимләрин, тәрбијәчиләрин рифаһ һалынын јахшылашдырылмасы уғрунда мүбаризә апар[illegible]

[illegible]

«ОРДУНУН ГҮДРӘТИ МӘКТӘБДӘН БАШЛАНЫР»

...Инди истe'фада олан Овчијев дөјүш јолундан ајры-ајры епизодлары үрәк ағрысы илә хатырлајыр. 3 иллик бир дөјүш салнамәсиндән елә фактлар вар ки, истәр-истәмәз гәзәб доғурур. Бу күн һәмин фактлар, удузулмуш дөјүшләр тәһлил олундугча, кечмиш командир ики чәһәти хүсуси гејд едир: дүшмән тәрәф һеч дә күчлү дејил; бизим уғурсузлугларымызын әсасында бир сәбәб дурур—тәхрибат... Мәһз белә тәхрибатын нәтичәси иди ки, Гырмызыбазар әмәлијјаты пуч олду. Һалбуки, бу план кизли сахланылырды, ағыллы дүшүнүлмүшдү. Корпус командири С. Һүсејновун әмри илә дөјүшүн ширин јериндә һәр шеј алт-үст олду, техника, чанлы гүввә итирилди. Һичран, Ваһид кими вәтән оғуллары дүнјаларыны вахтсыз дәјишдиләр. Күнләрлә ән чәбһәјә су белә четдырмајанлар бу күн «дөјүшмүшүк»,—дејә синәләрини габаға верирләр.

Сејидәһмәдли кәнди уғрунда дөјүшә башлајанда башына ағыр зәрбә илә вуруб ону контузијаја мә'руз гојан да сапы өзүмүздән балта олуб: ја пахыллыг һисси, ја да кимдәнсә алынан әл чирки олан пула тамаһ, адыны азәрбајчанлы түркү гојанын мәрдлик вә ләјагәтинә үстүн кәлиб. Вә елә ондан сонра Ә. Овчијев ордудан тәрхис едилиб. Кечмиш совет ордусунда подполковник рүтбәсиндә хидмәт етмиш Овчијев өтән бир ил јарым әрзиндә да[illegible]

[illegible]

ӨЗҮ ИЛӘ СӨҺБӘТДӘН: Белә кетсә, мүәллимсиз галачағыг. Мәктәбләрдә вахтилә топланмыш техники васитәләр сирли шәкилдә јоха чыхыр. Мүәллимләрин јахшылары пис вәзијјәтдә јашајырлар...

Орду гуручулуғундан данышырыг. Амма бәлкә дә хырда көрүнән чәһәтләрә фикир вермирик: орду та'лим бир дилдә апарылмалыдыр, биздә исә ики дилдә тә'лим апарылыр, әмрләр верилир. Дахили гүввәләр арасында бирлик тә'мин олунмаса чәтин олачаг. Кечмиш һәрбчиләрә гајғы вә диггәт артырылмалыдыр; әлилләрә, ветеранлара елә көмәк кестәрилмәлидир ки, диләнчи көкүндә јашамасынлар. Белә фактлар кәнчлијә пис тә'сир кестәрир. Коррупсијаја гаршы чидди мүбаризә апарылмалыдыр.

Кәнчлијин физики мәдәнијјәти, физики тәрбијәси, физики камиллији сабаһын гүдрәтли ордусу үчүн башлыча фактордур. Мәктәбләримиздә бәдән тәрбијәси дәрсләри башдансовду апарылыр. Идманын күтләвилији саһәсиндә көрүлән ишләр формал тәшкил олунур. Дүзүнә галса, бу саһәдә фәалијјәт кестәрән мүәллимләрин истифадәсиндә нә аваданлыг вар, нә дә методик вәсаит. Ибтидаи һәрби һазырлыг дәрсләринин, нечә дејәрләр, ады вар. Мүәллимләрә әмәли көмәк кестәрилмәси јахшылашдырылмалыдыр. Шакирдләрдәки вәтәнпәрвәрлик-вәтәндашлыг һиссләрини базар игтисадијјаты ел[illegible]

[illegible]

АЗӘРБАЈЧАН РЕСПУБЛИКАСЫ ТӘҺСИЛ НАЗИРЛИЈИ

Ә. Һүсејнзадә адына Азәрбајчан Дөвләт Мәдәнијјәт вә Инчәсәнәт Университети ашағыда адлары садаланан кафедраларда бош олан вәзифәләри тутмаг үчүн мүсабигә

Е'ЛАН ЕДИР:

1. Театр коллективинин режиссору—2—досент—1 јер; мүәллим—1 јер.
2. Сосиал-сијаси фәнләр—досент—1 јер.
3. Декоратив-тәтбиги сәнәт вә дизајн—досент—1 јер; баш мүәллим—1 јер.
4. Сәһнә һәрәкәти вә бәдән тәрбијәси—мүәллим—1 јер.
5. График—мүәллим—1 јер.
6. Мәдәнијјәт вә музеј иши—мүәллим—1 јер.
7. Телевизија вә кино—мүәллим—1 јер.
8. Тәтбиги културолокија—мүәллим—1 јер.
9. Рәнккарлыг—мүәллим—1 јер.
10. Рәсм—мүәллим—1 јер.

Мүсабигә мүддәти бу е'лан дәрч едилдикдән бир ај кечәнәдәк. Сәнәдләр тә'лимата ујғун олараг, ректорун адына јазылмыш әризә илә бирликдә бу унвана көндәрилмәлидир: Бакы, Ј. Мәммәдәлијев күч., 20.

РЕКТОРЛУГ.

АЛИ ВӘ ОРТА ИХТИСАС МӘКТӘБЛӘРИ МӘ'ЗУНЛАРЫНЫН НӘЗӘРИНӘ!

[illegible]

Баш редактор МӘҺӘММӘД БАҺАРЛЫ.

АЛЛАҺ РӘҺМӘТ ЕЛӘСИН!

Мәһәммәд Баһарлы, Әскәр Гулијев, Һүсејн Гулијев вә Акиф Әскәров профессор Јусиф Сејидовa һәјат јолдашы

ВӘЗИФӘ ХАНЫМЫН

вәфатындан кәдәрләндикләрини билдирир вә дәрин һүзнлә башсағлығы верирләр.

РЕДАКСИЈАНЫН ВӘ МӘТБӘӘНИН УНВАНЫ: 370146, БАКЫ—146, МӘТБУАТ ПРОСПЕКТИ, 529-чу МӘҺӘЛЛӘ. РЕДАКСИЈА 9-чу МӘРТӘБӘДӘ ЈЕРЛӘШИР.

Телефонлар: [illegible]

Тә'сисчиләр: Азәрбајчан Республикасы Тәһсил Назирлији вә «Азәрбајчан мүәллими» гәзетинин јарадычы коллективи.

Мүәллифләрлә редаксијанын мөвгеји үст-үстә дүшмәјә биләр.

ТИРАЖ 5960 Сифариш 3196

ГӘЗЕТ «АЗӘРБАЈЧАН» НӘШРИЈЈАТЫНЫН МӘТБӘӘСИНДӘ ЈЫҒЫЛЫБ ВӘ ОФСЕТ ҮСУЛУ ИЛӘ ЧАП ОЛУНУР.